

10 OKTO
15. obletnica kor
17 OKT
6. obletnica Gor
6 SEPTE
5. obletnica Bazovice

Dr. Čermelj Lavo
Dok. Rakova 8/II
LJ. BELJANA

ISTRA

1 NOVEMBRA
okrasitev simboličnih grobov
12 NOVEMBRA
komemoracija Rapalla (15 oblet.)
28 NOVEMBRA
4. obletnica smrti nadškofa Sedeja

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ITALIJA I JUGOSLAVIJA

U internacionalnoj štampi ovih se dana mnogo piše o novim pregovorima o Podunavskom paktu. Neki su veliki listovi javili, da je čak izradjen novi projekat toga pakta i da je dostavljen zainteresovanim državam da ga prime. Pregovori nisu dođuše došli još u tu fazu, stvar nije još tako daleko napredovala, ali prema onome, što se saznaje iz informiranih krugova, vode se ipak neki pregovori oko tog pitanja i to prilično živi pregovori. U prvom redu između francuske ambasade u Rimu i Mussolinija, a francuski je ambasador u vezi sa predstavnicima zainteresovanih država i s njima pretresa to pitanje. Prema nekim vijestima, naročito prema pisanju njemačke štampe izgleda da je do novog pokretanja Podunavskog pakta došlo na inicijativu Francuske. To se tumači i time što je baš francuski poslanik de Chambrun u Rimu počeo da informiše o tome predstavnik podunavskih zemalja. Njemačka štampa kaže, da je Francuska uzela inicijativu i zato, da ne bi stvar izgledala kao da Italija zbog neprijetnosti s Abesinijom i u svrhu osiguranja ledja na sjeveru i istoku, forsira taj pakt. Neki njemački listovi ističu pak, da je Francuska smatrala potrebnim da pokrene tu stvar s mrtve tačke i zbog krize njezinog upliva u krugu Male antante i Balkanskog pakta.

Poznato je, da je taj prijašnji plan Podunavskog pakta bio u protivnosti s interesima Male antante i Njemačke i nije mogao biti primljen. Sad se navodno nastoji ublažiti projekat Podunavskog pakta u nekim tačkama, koje su izazivale najviše sumnje. Izgleda kao da je napuštena jedna od glavnih zamisli onoga projekta, koji je bio odobren u Stresi, a to je ideja pakta uzajamne pomoći protiv onoga, koji povredi ugovor. Ta je strana Podunavskog pakta ranije bila forsirana naročito od strane Italije, da bi se čitava grupacija Podunavskog pakta pokrenula protiv Njemačke u slučaju nekih namjera u Austriji i da bi se zbog ravnopravnosti sa njom članova pakta moglo tražiti naoružanje Austrije i Mađarske.

Novi nacrt Podunavskog pakta imao bi uglavnom da navodno sadrži ovo: 1. utvrđivanje nezavisnosti Austrije; 2. potpisnici se obavezuju da se neće miješati u unutrašnje stvari drugih, podrazumijevajući pod time i propagandu; 3. pakt o nenapadanju s obavezom da se napadaču ne pruži nikakva pomoć; 4. konzultativni pakt u slučaju povrede ugovora. Kako vidimo umjesto prijašnje uzajamne pomoći protiv napadača sad bi došla samo obaveza, da se napadaču neće pružiti nikakva pomoć i da će se u slučaju povrede ugovora od bilo koje strane ostali potpisnici konzultovati što da čine.

Na prvi mah je vidljivo, da je ovaj projekat pakta mnogo blaži od onoga ranijega, ali izgleda, da uza sve to ostaju i dalje potškoće za ostvarenje Podunavskog pakta. Prema pisanju njemačke štampe vidi se, da Njemačka već napred odbija pristupanje paktu. Ni Mađarska nije oduševljena i njezina štampa kritikuje tu zamisao. U Austriji su taj plan primili s priličnim zadovoljstvom, jer drže, da će se pod formulom o neumješavanju u unutrašnje prilike njezine Austrije zaštititi ne samo od hilerizma, nego da će joj se time omogućiti i restauracija Habsburgovaca. Pitanje je kako će se držati Mala antanta. Svakako o stavu Male antante ne može se još govoriti nego na bazi ranijih izjava, kad je bilo govora o prvom projektu, a za novu situaciju bit će mjerodavan sastanak, koji se ima doskora da održi na Bledu i na kojem će biti pretresana čitava situacija, koja je dođuše u osnovnim stvarima na staroj liniji, ali ipak s tolikim novim momentima, da to neće biti samo jedna površna izmjena misli. Prema zajedničkom stavu Male antante morat će se držati i Jugoslavija. Treba dakle sačekati konferenciju na Bledu.

Sada se ograničavamo na to, da iz internacionalne štampe citiramo nekoje glaseve, koji govore o Podunavskom paktu i dotiču se specijalno jugoslavensko-italijanskih odnosa.

Cehoslovački list »Lidove Novine« (Brno) od 4 augusta pišu:

»Na obavještenim mjestima se u Beču tvrdi, da se pregovori o podunavskom pitanju vode tako, kako bi se konferencija za definitivno primanje teksta mogla sastati krajem septembra ili početkom oktobra. Preduslov je naravno talijansko-jugoslavenski sporazum, o kome će odlučiti Stojadinovićev posjet Italiji. Dr. Stojadinović će se sastati s Mussolinijem ili Suvičem na povratku iz Pariza i to vjerovatno tek poslije konferencije Male antante, tako da će Stojadinović kao predsjednik Male antante biti eventualno i tumač Praga i Bukurešta. Izgleda, da će njegov sastanak u Italiji prigraditi Lavalov posjet Rimu, koji će biti ostvaren po svoj prilici još krajem augusta. Kaže se, da će od zaključenja sporazuma Jugoslavije s

ARETACIJA ŠESTIH KMETOV

Št. Peter na Krasu, 5 avgusta 1935. senožet. Na poti so jih dobili miličniki in (Agis). — Iz Nadanjega sela poročajo, da so v ponedeljek dne 29. pretečenega meseca šli kmetje na delo v neko oddaljeno

ŠTIRI MESECE V ZAPOR

ker je imel staro puško

Filip Vončina, star 43 let iz Spodnje Tribuše, je bil obsojen pred goriškim sodiščem na 4 mesece zopora in povračilo vseh stroškov, ker je imel doma brez dovoljenja staro avstrijsko puško. (Agis)

DOLGAN KAREL IZ KOŠANE

aretiran in odpeljan v tržaške zapore

Št. Peter na Krasu, 5 avgusta 1935. (Agis). — V petek 26. pret. meseca je Dolgan Karel, doma iz Košane, šel na delo v bližnjo senožet imenovano Vlačna. Na poti so ga srečali miličniki, ga aretirali in od-

TRI SELJAKA DOSPJELA U ZATVOR

JER NISU DOZVOLILI, DA IM KARABINJERI ZAPLIJENE KONJE ZA ABESINIJU

Zemun, u Istri, jula 1935. Seljak Logar Josip je imao 3 lijepa konja s kojima je zaradjivao kruh za svoju familiju. Dne 19 ovoga mjeseca došli su k njemu karabinjeri te mu jednostavno uzeli konje. Spomenuli su mu da državi konji trebaju za Afriku. Uzeli su mu konje bez otštete.

Logar Josip, njegov sin i sluga Grehov Franc, digli su se da ne daju svoje konje, ali na nesreću njihovu, jer su ih svu trojicu uapsili i odveli u Bistricu, te ih strpali u zatvor, a konje

njihove odveli na općinu. Bili su odmah sva trojica kod suda preslušavana i na sudu im je rečeno da su konji zaplenjeni zato, jer da su bez dozvole dotjerani iz Jugoslavije. Logar je protestirao i pokazao je isprave da je konje kupio u selu Knežak od seljaka Tomažinića Martina, ali ovaj njegov dokaz nije mu ništa pomogao, jer su konje odveli iz Bistrice dalje, a njih trojicu u Kopar u zatvor gdje će sjediti Bog zna do kada i čekati na raspravu, te odgovarati i zbog odupiranja karabinjerima.

ANTIFAŠIZEM IN JULIJSKA KRAJINA

REŠIMO NAŠO DEŽELO KATASTROFE!

Antifašisti u Parizu su spričo vedno veće vojne nevarnosti med Italijo in Abesinijo zelo povečali svojo delavnost in skušajo na vse načine preprečiti to vojno. Sklicujejo stalno velike shode, kjer jim le demokratični državni ustroj to dovoli, izdajajo brošure itd. Pri tem apelirajo zlasti na delavstvo in kmete, vojake, mornarje in letalce in tudi na tlačeno ljudstvo v Juljski Krajini, na Južnem Tirolskem, na Dodekanezu in na afriške kolonije. Izdali so v ta namen tudi posebno brošuro, kjer z utemeljenostjo in temeljito argumentacijo kažejo na glavnega in velikega krivca grozečih strahot. (Agis).

SLAVENSKE NARODNE NOŠNJE NA FAŠISTIČKOM KONKURSU

U Lokvi na Krasu priredjena je velika fašistička dopolavoristička svečanost 4 augusta. Medju ostalim na toj svečanosti bio je natječaj za narodne nošnje. Postavljen je komitet, koji je birao najljepšu narodnu nošnju. Natjecala su se razna slavenska sela iz tržačanske i goričke okolice, razumije se nošnje su nosili renegati fašisti i fašistkinje. Radilo se samo o tipično slavenskim nošnjama, ali to nije nimalo smetalo fašiste. Oni te nošnje smatraju svojima, to jest talijanskima.

Italijom zavisiti odluka o nekim finansijskim i privrednim zahtjevima Italije.

Njemački list »Berliner Tageblatt« od 28 jula piše:

»Zasad se tek samo razgovara. Odatle još ne izlazi, da će razgovori dovesti do sporazuma i do čvrstog statuta. To je navodno postignuto između Italije, Austrije i Mađarske u Veneciji. No i ovo je samo u toliko tačno, u koliko mađarske uslove budu i druge države ispunile. To se odnosi na to, što Mala antanta neće da se upušta u paktove sa Mađarskom, dok god se ne utvrdi i obezbijedi status quo. Mađarska ima sasvim suprotne tendencije. Italija hoće pored svoje tradicionalne brige za Mađarsku i zblizenje sa Jugoslavijom, Rumunjskom i Cehoslovačkom. No kako će to izvesti to je tajna. Italija želi da Austriju politički smiri. A mi primjećujemo da je u Austriji stanje kao u kotlu u kome vri a ventili nemogu da se otvore.«

Njemački list »Deutsche Zukunft« od 4 augusta piše:

»Sada g. Laval nanovo izlazi sa tim planom. Jasno je šta hoće. Učinio bi Mussoliniju, pa i samom sebi, neočekjivu uslugu, kad bi zaključenjem Podunavskog pakta osigurao zaledjnu Italiji na sjeveru, sjevero-istoku i jugo-istoku, kako bi se ova mogla sva posvetiti abesinskom sukobu. Izgleda da se približujemo ratu, iako još nije izvjesno kad će izbiti neprijateljstva. S druge strane zauzetost Italije u Istočnoj Africi pruža sjajnu priliku, da se ostvariti talijansko-jugoslavensko izmirenje. Ovo izmirenje pripremljeno je govorom novog talijanskog poslanika

ka u Beogradu prilikom predaje akreditiva ali dosada nije mnogo napredovalo. Razumljivo je, da Rumunjska hoće da iskoristi čas, a razumljivije je i to, da će g. Suvič ovu inicijativu radje primiti.«

Glasovila francuska revija »La Revue de Paris« piše:

»Italija koja je željela da Jadran postane latinsko more, svakako da nije rado vidjela postanak moćne Jugoslavije. Dugo vremena ona nije mogla da vjeruje u koheziju nove države i trudila se da pomaže njeno raspadanje. U posljednje vrijeme g. Mussolini promijenio je svoju politiku prema Jugoslaviji, kao što se vidi iz govora koji je 15 marta o. g. održao grof Viola, novi talijanski poslanik u Beogradu, prilikom predaje svojih akreditiva. Nažalost, rezultat ovoga govora još nije počeo da se primjenjuje u praksi. Italija smatra, da sada ima riječ Beograd. Jugoslavija ističe, bilo pravom ili ne, da rimski kabinet nije propratio djelima fraze grofa de Virole.«

U svom uodnom članku pod naslovom: »Mi i Italija« »Prager Tagblatt« ističe da po cehoslovačkom gledištu Italija sa svojih 40 milijuna stanovnika može slabobudno da proširi svoje teritorije u Africi, naročito s obzirom na činjenicu da su Sjeverna Amerika i Argentina zabranile useljavanje. »Ovo je gledište Italija primila k znanju i ona je spremna da se sporazumi i s Jugoslavijom. Da bi što očiglednije istakao neutralno držanje Cehoslovačke Beneš nije učestvovao na tako važnom vanrednom sastanku Savjeta Društva naroda na kojem se je raspravljalo o Abesiniji. U posljednje vrijeme nalaze se češki novinari u Rimu koji

OBSODBE ZARADI „NEDOSTOJNEGA GOVORA PROTI NACIJI“

Pred goriškim sodiščem je bil obsojen Anton Sokol, doma iz Gorice, po poklicu mehanik, star 45 let, ker je v neki gostilni izvršil »uporniško dejanje, izgovarjajoče nedostojnosti proti naciji«. Dobil je 3 mesece zopora in mora plačati vse sodne stroške. — (Agis.)

OBSODBE ZARADI TIHOTAPSTVA.

Ker so prithotapili iz Jugoslavije nekaj živeža in tobaka in ker so prekorčili mejo brez potnega lista sta bila obsojena pred goriškim sodiščem Franc Drole, star 32 let in Franc Torkar, star 27 let, doma iz Grahovega vsak na tri leta in 3 mesece ječe in na 2650 lir denarne kazni, 15-letni Beguš Peter iz Grahovega, ki je bil sojen z imenovanimi, je bil zaradi mladoletnosti oproščen. (Agis).

ČETIRI MLADIČA ČEKAJU U KOPARSKOM ZATVORU PROCES

Naukračine, jula 1935. Dne 15 o. m. j. uapšena su u našem selu 4 naša mladića i to Stanberger Martin, Smaila Josip, Maljevac Josip i Valencić Franjo. Sva su četvorica odvedena na preslušanje u Bistricu. Dne 25 ovog mjeseca bili su odvedeni iz Bistrice u Kopar, gdje će čekati na raspravu. Zbog čega će im suditi još neznamo. Svakako motivi hapšenja su politički i to je sve što za sada znamo.

Osam hiljada lira globe za prenos brašna iz Jugoslavije

Velika Bukovica, augusta 1935. Pred nekoliko su dana jedan naš čovjek imenom Škrilj Franjo i sin njegov Franjo bili odsudjeni u Bistrici na platež globe od 8 hiljada lira, i to zato što su otac i sin mu, po par puta prenijeli svaki 10 kg brašna preko granice da prehrane svoju familiju.

POSOJILNICA V ŠT. VIDU JE DOBILA KOMISARJA

Italijanska vlada je razpustila upravni svet nekdanje Hranilnice in posojilnice v Šentvidu pri Vipavi in postavila za komisarja Stanislava Pestota. To je ena naših starejših zadrug v Vipavski dolini. Več let jo je vzorno vodil župnik Jan. Kovač. Razlog za razpustitev se ne navaja. Najbrž je ta stvar v zvezi s splošnimi gospodarskimi smernicami, po katerih ima v Italiji vsaka politična občina svojo krajevno posojilnico vse skupaj pa naj bodo včlanjene v fašistični centrali v Rimu. Kakor znano, Šentvid ni več samostojna občina, marveč spada pod Vipavo.

ZATVORENA JE ŠPACAPANOVA TISKARA U MIRNU

Javljaju iz Gorice, da su tamo zatvorili poznatu malu špacapanovu tiskaru.

pripremaju Benešev posjet Rimu — piše »Prager Tagblatt«

Bečki list »Neue Freie Presse«, od 1 augusta, tvrdi, da podunavski pakt još nije formulisan. Samo se intenzivno radi na njemu i došlo je već do zblizenja Male antante, naročito Cehoslovačke s Italijom.

»Frankfurter Zeitung« piše »Pojava Habsburga ujedinjuje Malu antantu i učvršćuje njene veze prema Francuskoj, ali ne uklanja posebne interese pojedinih država Male antante. Odnos Jugoslavije prema Italiji nije još uvijek takav, da bi se bez teškoće moglo pristupiti podunavskom paktu. Pariz će se još uvijek morati truditi, da stvori onu toplotu između Jugoslavije i Italije, koja neće da se javi sama od sebe.«

»Berliner Tagblatt«, od 6 augusta, izvještava o dugim pregovorima ministra-pretsjednika g. Stojadinovića sa novim francuskim poslanikom. »Jugoslavenski ministar-pretsjednici Stojadinović primio je francuskog poslanika u Beogradu g. Dampjera, koji je ranije bio savjetnik ambasade u Rimu. Razgovor je trajao duže vremena. Poznato je, da Francuska diplomacija želi da razjasni držanje Italije prema Jugoslaviji i da posreduje, kako bi došlo do sastanka između Mussolinija i Stojadinovića.«

JUGOSLAVENSKI POSLANIK U RIMU G. DUČIĆ KOD MUSSOLINIJA.

Sve jugosl. novine donijele su ovu vijest: Rim, 6 augusta. Danas poslije podne talijanski ministar pretsjednika g. Mussolini primio je jugoslavenskog opunomoćenog ministra g. Jovana Dučića, s kojim je imao dug razgovor.

PISMO SLOVENCA VOJAKA NA ABESINSKI FRONTI

Prijatelj našeg lista nam je dal na razpoložljivo pismo, ki mu ga je poslal njegov nečak iz Eritreje. Razumljivo je, da smo morali nekatere zanimivosti popraviti, da ne bi s tem odpirali sledov preganjanja svojcev, ki so v Julijski Krajini. Pismo je bilo odposlano iz Massaua in je po velikih ovinkih srečno dospelo v našo državo. Med ostalimi piše slovenski vojak v italijanski uniformi:

Na parnik so nas vkrcali . . . maja t. l. v Napoli. Vseh nas je odšlo kakih 1000 vojakov in 1800 mož. Med nami je bilo največ bersalierjev, precej pa tudi artiljercev iz ženijskih čet, med njimi največ specialstov. Najrazličnejšega vojnega materijala so naložili velike količine, vendar so vse to napravili že pred našim odhodom.

Slovo ob pomolu je bilo precej žalostno. Nekateri moji tovariši iz okolice Avelina so imeli na obali svoje, ki so tulili od žalosti in obupa. Le črnosrajčniki so prepevali, ker jim ni bilo treba na brod. Tudi naši oficirji so se držali precej kisle. Solnce nas je gredo že vse te dni od mobilizacije dalje. Čeravno nismo skoro nič vežbali, pač pa samo pohajkovali po vojašnici, smo bili tako zbiti, da se mi ni ljubilo misliti na dom, še manj pa gledati to teatrsko ponašanje vojaške otročarije.

Končno je naš parnik z veliko zamudo krenil na pot. Vožnja po Sredozemskem morju je bila dokaj prijetna. Le enkrat nas je iznenadila nevihta, ki je povzročila med onimi, ki nismo bili vajeni morja, precej nevšečnosti. Na brodu smo bili štiri Slovenci, vendar samo dva sva se v resnici razumela, ostala dvojica se je že precej prilagodila novi miselnosti. Sicer pa si skoraj nisem želel znanstva ali prijateljstva. Človek v tem vzdušju postane tako strašno nezaupljiv, da niti samemu sebi ne zaupa. — Oba s prijateljem sva bila za krasote sredozemske vožnje malo dovzetna. Sicer pa je nad vso posadko vladala vzdušljiva atmosfera. Vso vožnjo do Aleksandrije nisem slišal odkritega nasmeha. Kljub znani zlobudravosti naših gospodarjev, je vladalo na brodu plašno razpoloženje. Le tupatam se je izvila iz prsi otožna južnjaška pesem, ki je v vsakem trepetu povdarjala skrb pevca in povračala njegove misli svojcem. Pa tudi bojazni je bilo v teh smehljajih več ko preveč.

Kako smešno se mi je zdelo vse ono pisanje časopisja o »valovih navdušenja«, ko pa sme vsi brez izjeme sličiti politim muckam. Za kratkočasje so morali skrbeti oficirji. Po pet ur in še več dnevno so nas krmili s patriotizmom. Junaštvo od 1. marca 1896 (Adua) nam je že lezlo preko glave, 3000 Italijanov proti 70.000 Abesincev; imena prav vseh šarž smo morali vedeti na izust. Pa s tem vas ne bom dolgočasil. Tudi Libijo, Tripoli, in svetovno vojno smo obdelali do dna. Starejši oficirji so zadevo vzeli resno, mlajši pa bolj na lahko. Drugeče nas z voljaškimi spretnostmi niso preveč gnjavili. Zato pa je imela posadka broda z nami toliko več posla.

Končno smo dopluli do Aleksandrije. To je bila naša prva postaja. Ze sam pogled na mesto je zadostoval, da je izginila vsa apatija. Krasno mesto, posebno še zato, ker tam preko diha svoboda. Koliko naših Slovencev je tam, mi je padlo na um. Pičlih par sto metrov do obale, pa bi bil na varnem . . . Vendar vse to so samo sanje.

Na obali je čakala množica Italijanov z zastavami. Vpitje in kričanje kakor v Napoliju. Samo najvišji so se izkrcali za nekaj deset minut. Brod pa je stal v primerni oddaljenosti — zastražen . . .

Še nekaj ur in dospeli smo v Port-Said — vhod v Sueški kanal. Tu so pričele nove instrukcije. Dvanaest ur smo morali čakati, da so nas spustili v kanal. V tem času so imeli oficirji dovolj časa, da so našim trdim buticam vteli v glavo, da je tudi to delo (kakor vse ostalo na svetu!) rezultat italijanskega ženjalnega duha. Inž. Luigi Negrelli — Tirolec, je bil sedaj tisti Italijan, ki je zamislil ogromno epohalno delo. Čeravno trdijo Avstrijci, da je bil Nemeč, so ga Lahi reklamirali zase. Mi vemo, da Slovenec ni bil, za ostalo pa naj se pričaka Lahi in Nemci. Vsekakor je kanal prekopal Lesseps, ki so mu v Port-Saidu postavili velik spomenik.

Kanal je dolg 87 morskih milj (cca. 164 kilometrov). Družba, ki je zvezala Sredozemsko morje z Rdečim, pa tega ni storila iz človekoljubnih nagibov, pač pa je bila zadeva čisto poslovna. Resnici na ljubo moram povedati, da nam oficirji niso zamolčali visokih vstopnin, ki jih je treba plačati pri pasiranju kanala. Za vsako tona in za vsakega pasazirja približno 25 lir. Vzdolž vsega kanala so nameščene postaje, ki urejajo promet približno tako, kakor je urejen na železnicah. Vožnja po kanalu je zelo dolgočasna. Parnik ne sme voziti več kakor 6 milj na uro. Naš prevoz je trajal polnih 13 ur. Nekaj časa smo se vozili podnevi, polovico vožnje pa ponoči. Ponoči so nam kazali pot močni reflektorji. V Port-Thewtik smo prispeli v jutranjih urah. Tu smo prvič zagledali Rdeče morje. Mesto Suez je oddaljeno od izhoda kake tri milje. Naša ladja je krenila proti mestu, ker so nam tudi pripravili italijanski naseljeniki »dostojen sprejem« z neobhodno potrebnim rimskim pozdravom. Hvala bogu, je bilo vseh ceremonij kmalu konec.

Ladja je krenila navzdol proti Sueškemu zalivu. Vročina je pritiskala na vso moč.

POSEBNO SODIŠČE TUDI V KOLONIJAH

ALI TOLIKO OBETANA CIVILIZACIJA ZA ABESINCE

Trst, 27. julija 1935 — (Agis.) — Visoki komisar za kolonije je zaradi javnega reda in varnosti izdal poseben dekret, s katerim je bilo v Eritreji ustanovljeno posebno sodišče za zaščito kolonij. Sedež bo imelo v Asmaru. Pod njegov delokrog bodo spadale vse kolonije. To sodišče bo sodilo vse zločine izvršene proti državnim osebam in proti javni varnosti. Sodilo bo po vojaških zakonih. Sodniki bodo imenovani iz vrst višjega častništva. Da se je fašizem povzelo tega prvega znaka rimske civilizacije tudi v kolonijah, je dalo vzrok

mного »političnih« zločinov, ki postajajo v kolonijah dan za dnem pogostejši. Upori in nediscipliniranosti se vedno večajo tako s strani vojakov, italijanskih delavcev kakor s strani domačinov, ki bodo tako prvi občutili kaj se pravi toliko opevana rimska kultura in civilizacija. Zgleda, da bo to sodišče hujše kakor posebno sodišče v Italiji, ker je skoro povsem vojaškega značaja. Sodilo ne bo samo vojake ampak vse politične prestopke tako italijanskih delavcev, kakor domačinov. — (Agis.)

ITALIJANSKI VOJAKI DEZERTIRAJO TUDI V FRANCIJO!

Sedem alpincev in en častnik pribežali v Marseille

»Giustizia e Libertà« poroča, da je sedem vojakov 3. planinskega polka in en častnik dezertiralo v Francijo, nakar so pribežali v Marseille. Povedali so, da vlada v Italiji moralna pobitost. Velika večina ljudstva je proti vsaki vojni, le fašistična manjšina dela na vse pretego za vojno. Pri odhodih vojakov se dogajajo žalostni in mučni dogodki, ko matere in žene ne puste svojih sinov in mož od sebe in preklinjajo vojno. Med vojaštvom je zelo razširjena želja po

dezertiranju, isto se opaža zadnji čas tudi pri miliciji. — (Agis.)

BIJEG TALIJANSKIH VOJNIKA U ŠVAJCARSKU I FRANCUSKU

Il Nuovo Avanti javlja da je mnogo vojnika, podoficira i nekoliko oficira prebjelego u Švajcarsku i Francusku. — Svi oni izjavljaju da postoji u talijanskoj vojsci jaka težnja za dezerterstvom a u narodu da vrije protiv fašizma i rata.

U AFRIKU PJEVAJUČI, IZ AFRIKE — KRIJUČI SE

Veliki pariški list (Paul Boncoura) »La tribune des Nations« otposlao je specialnog dopisnika u Afriku da prati pretstojeće borbe između Italije i Abesinije. U prvom dopisu od 25. jula javlja izvijestitelj Charles Ferrus između ostaloga i to da talijanski brodovi, koji odlaze s vojskom u Afriku, prolaze danju kroz Suez, a vojnici da viču »Viva il Duce« i da pjevaju »Giovinezza«. Medjutim brodovi koji se vraćaju u Italiju sa bolesnim vojnicima prolaze samo noću kroz Suez kako ne bi njihov velik broj upao u oči.

Kako grade kasarne i bolnice uz granicu

Trnovo, augusta 1935. Već je nekoliko godina što su u našem selu sagradili kuću koja služi za dječji vrtić za odnarođjivanje naše djece. Ova se kuća nalazi na mjestu zvanom Vidmu. Prošloga su mjeseca počeli da grade još jednu veliku zgradu, u koju da će smjestiti starce i iznemogle, a s njima i djecu koja su bez roditelja. Ova se kuća gradi na općinskom zemljištu u blizini sajmišta. Vidjet ćemo u koje će svrhe ova kuća služiti. Bit će to bolnica za rat ili kasarna . . .

VELIKE LETALSKE VAJE U JULIJSKI KRAJINI.

Dne 16., 17. i 18. t. m. se bodo vršile v Trstu velike vojaške vaje z aeroplani. Izvajali bodo namišljene napade in protinapade ter obrambo nad mestom samim. S tem hočejo preizkušati, če bi bilo tržiško mesto v resničnem vojnem slučaju zadostno zavarovano s sedanji obrambnimi sredstvi. Pri teh vajah bodo stopile v akcijo poleg vojaštva še gasilci, Rdeči križ in vse ostale institucije, ki so na tem zainteresirane. V istem času se bodo vršile enake vaje in napadi iz zraka tudi v Gorici, na Reki in v Pulju. (Agis.)

APEL TALIJANSKIH SOCIJALISTA I KOMUNISTA TALIJANIMA AMERIKE

Talijanska komunistička i socijalistička stranka izdale su zajednički proglas na Talijane Sjeverne i Južne Amerike, u kojemu ih zajednički pozivaju na borbu protiv fašističkom ratu u Africi. Ujedno pozivlju sve talijanske organizacije i pojedince u inostranstvu na kongres protiv rata, kojega priredjuju sve antifašističke stranke u zajednici sa ostalim pacifističkim strankama i pokretima u svijetu.

I jedna i druga stranka ukazuju na put kojim treba poći u borbi protiv fašizma: na revoluciju u Italiji. I Talijanska liga za pravo čovjeka u Parizu poziva svoje članove na narodni ustanak u Italiji, te su se tako sve grupe antifašističke u emigraciji našle ovom prilikom na istoj liniji.

Tudi naš južnjaki, vajeni solnca, so vzdihovali. Komisna hrana je postala že kar neužitna. Žel se mi zelenjave, ki je seveda ni bilo. Same makarone smo otepalji od jutra do večera. Voda je bila slaba in drugje pijače ni bilo na razpoložljivo.

Kakor je bila vožnja preje prijetna, tako se je stopnjevala sedaj v mučno in nevzdržno trpinčenje. Bolničarji so imeli polne roke dela. Kinin smo grudili na vse preiege. Mrzlca se je namreč na brodu čedalje bolj širila. Vse ono poparjeno veselje, ki je vladalo v Suez — vsaj na brodu — se je na mah spremenilo v težko vzdihovanje in bličanje napompe. Morska bolezen, ki nam je dotlej še prizanašala, se nas je lotila s podvojenjo silo. Z afriške strani je prihajal val vročine, ki nam je živo predočil, kako

MALE VESTI

Mussolini je zmlatil prvo žito v Sabaudiji. To vest je obdeloval fašistični tisk nič manj kot en cel teden nikoli ne krajshe kot na štirih straneh.

Kakor običajno pa ni bil prikazovan zadnji Edenov obisk kot »triumf realistične fašistične politike«.

Zlasti v Franciji in Angliji se stalno vrše velika zborovanja proti vojni; to gibanje pospešuje italijansko-abesinski konflikt.

Med ostalimi so se dvignile tudi slovenske žene, organizirane v »Društvu delovnih žena«, in sicer predvsem iz solidarnosti do naših sonarodnjakov, ki morajo v Abesinijo.

Znani protifašist Lussu, ki je pobegnil iz konfinacije, je izstopil iz antifašistične skupine »Giustizia e Libertà« in se pridružil v borbi skrajni levici.

Italijanski delavci v Afriki ne dobe plačila in prejajajo zelo slabo hrano. Iz skladišč pa, ki so napolnjena z vsem mogočim materijalom, zmečejo v morje dnevno velike količine živil, ki so se pokvarila.

V vojašnici San Vittore v Milanu so vojaki protestirali proti odhodu v Abesinijo in razbili skoro vse.

Ko je v Milanu neka mati zvedela o smrti svojega moža v Abesiniji, je vrgla otroka skozi okno in se nato pogнала še sama.

V Napoliju se odigravajo pri ukrcavanju razburilive scene. Vojaki jočejo in se branijo oditi. Karabinjerji jih morajo s puškinih kopitih siliti, kar vzbujajo velike proteste. Ob neki priliki so bili pri vkrcavanju ustreljeni štiri karabinjerji.

V Ponte San Pietro (Bergamo) je nastal konflikt med odhajajočimi vojniki in delavci: en vojak, oče štirih otrok se je vrgel v vodo.

Vojak poroča iz Afrike in pravi: vstati moramo ob 5 uri zjutraj, dobimo nekaj slabe kave; nato imamo vaje in moramo prehoditi 30—40 km dnevno; za kosilo dobimo košček mesa in nekaj juhe, zvečer riž in juho. Spimo na tleh, a skoro vsako noč trobijo alarm in moramo zopet v teku napraviti 10—15 km.

Ustanovil se je »Mednarodni odbor za pomoč zaprtim in deportiranim italijanskim antifašistom«, katerega častni predsednik je svetovno znani pisatelj Romain Rolland, predsednik pa Jean-Richard Bloch. V akcijskem odboru so samo znane osebnosti.

Bolezni med vojniki vedno bolj razsajajo in skoraj decimirajo čete. Veliki transporti bolnikov se stalno vračajo domov. Niti o teh, kaj šele o mrtvih italijanska poročila ne govore.

Do sedaj je v Afriki okoli 30.000 italijanskih delavcev, katere pa so po večini preoblekli v vojaške obleke in jih tudi kot tako maltrahirajo.

»Gazzetta Ufficiale« objavlja dekret o povečanju stroškov za ministrstvo vojske in mornarice, in sicer za 61.739.000 in 34.022.000 lir; drugih 60 milijonov je bilo poleg tega odobrenih za vojno in 23 milijonov ministrstvu za mornaricu za stroške zadevajoče kolonije. Nadaljnjih 50 milijonov pa je bilo priznanih za posebna dela v kolonijah.

V Afriko je šla tudi skupina akademikov. Fašistično časopisje je te »pionirje« posebno proslavljalo.

»Popolo d'Italia« piše, da v Afriki dovolj vode in da je za vojake v tem oziru popolnoma preskrbljeno. Naševa celo razne vodnjake in rezervoarje. Tudi sicer poroča o vsem le najboljšo kakor v svetovni vojni po receptu: sem zdrav in dobro se mi godi.

1. avgusta t. l. poteka 21 let od izbruha strahovite svetovne vojne. Lice današnje Evrope sliči tistemu duhu pred in ob izbruhu.

V Parizu se je ustanovila pred mesecem »Mednarodna komisija za obrambo etiopskega (abesinskega) naroda« v kateri je tudi bivši francoski letalski minister Pierre Cot, dalje H. Barbusse, Jean Painvele, itd. Ta komisija je sklicala v Parizu veliko konferenco. Udeležili so se je razni novinarji in znane politične osebnosti. Pri tem je H. Barbusse proglasil Lavalu kot sokrivca, in izrazil potrebo po velikem gibanju v Franciji proti Lavalu.

Italijanski emigranti pripravljajo velik kongres proti vojni v Abesinijo, ki se bo vršil v začetku septembra v Baslu. Izdali so tudi posebne protivojne znamenke.

V USA se je ustanovil pod predstvom Georgeja Wickermanna »Odbor za Abesinijo. Izvesti hoče nekako glasovanje med narodom in prisiliti Roosevelta, da bo posredoval za Abesinijo.

Agis

HRVATSKI KARAKTER PAZINA U MUSSOLINJEVOJ ENCIKLOPEDIJI

Izšao je 27. volumena »Enciklopedija Italiana Treccani«. To je poznati talijanski leksikon, koji je počeo izlaziti na inicijativu Mussolinija. Došlo se je već do slova P. Tu je jedan odlomak, koji govori o Pazinu. O Pazinu je pisao ministar Attilio Tamaro, do nedavna poslanik Italije u Beču, a sada u Bernu i poznati tršćanski iredentista. Historiju Pazina iznosi tako kako konvenira talijanskom karakteru Istre. Međutim neke činjenice ne može da zataji, pa tako kaže, da je 1890. pazinska općina pala u ruke Slavena (razumije se Tamaro zato okrivljuje Austriju...), ali su Talijani, koji su se okupili oko »Societa Politica Istriana« — »branili grad vatreno«. Od čega i kako, to Tamaro ne kaže. Mi znamo međutim da nisu ništa obranili, jer da nije došla Italija Pazin bi i danas bio sasvim slavenski. Tamaro kaže u tom članku o Pazinu da je 1899. u Pazinu ustanovljena hrvatska gimnazija, što je izazvalo talijansku manifestaciju u čitavoj Julijskoj Krajini. Tako se piše talijanska enciklopedija...

BALILE S KRKA I IZ SUŠAKA NA LJETOVANJU U ITALIJI

Tršćanski »Il Piccolo« od 3. augusta javlja, da su se preko Rijeke otrpani od vlasti i fašista vratili na Krk i na Sušak balile, koji su bili na ljetovanju u Italiji, u poznatim fašističkim kolonijama. Znači, da u Krku i na Sušaku postoje fašističke organizacije. S Krka je bilo 30 djece, a sa Sušaka 22.

POZDRAV DALMATINSKIH IREDENTISTA CRNIM KOSULJAMA NA POLASKU ZA AFRIKU.

Rimski list »La Volonta d'Italia« donosi tekst pozdrava koji je uputila grupa »Rismondo« dalmatinskih dobrovoljaca (Plavih) fašistima prve divizije, koja se naziva »divizija 1. februara«. U pozdravu pisanom bombastičnim izrazima i u mesijanskoj tonu, ima puno prikrivenih aluzija na vezu između Dalmacije i Italije. Plavi čuvaju jedno sveto nasljedje, kod njih živi tradicija na rimsku silu i latinsku civilizaciju, pet zlatnih medalja iz velikog oslobodilačkog rata potsjeća ih na nebesko lice otadžbine, za koju su dali mnogo mučenika. Oni gaje svetu ideju koja će stvoriti »našu otadžbinu velikom«.

Vatreni vođa, jedan od grupe onih sa Krka, maršira na čelu plavih legionara, i plavi već esjećaju u svojim srcima kako ide preko planina, lijepih i svećanih kao hramovi, ritam oduševljenja pobjede...

DALMATINSKA MANIFESTACIJA U MILANU.

»La Volonta d'Italia« (Rim), od 29. jula opisuje opširno kako su »Plavi« i dobrovoljci iz Dalmacije priredili pomen Rismondu, splitskom dobrovoljcu, koji je pao na talijanskom frontu boreći se protiv Austrije 1915. godine. U govorima se isticalo kako se Rismondo u Splitu borio za talijanski karakter ovog grada protiv hrvatske populacije. Govornici su ga predstavljali kao simbol dalmatinskog heroja, koji se borio za Italiju.

NOV NAČIN DOSTAVLJANJA POSTE.

Postojna, jula 1935. — (Agis) — Iz nekaterih krajev s Pivke poročajo, da je zadnje čase poostrena cenzura vse pisemske poste, zlasti one, ki prihaja iz sosednih držav. Tako ponekod prinašajo pošto k naslovljencu karabinjeri, pustijo da jo ta prečita ali pa celo ne, potem pa jo zopet odvzamejo. Zakaj je dobro to čudno postopanje ni znano.

POSTANAK I RAZVITAK FAŠIZMA

Ignazio Silone, autor »Fontamare«, sugestivnog romana o fašizmu i »cafonima«, daje nam eto i jednu isto tako sugestivnu knjigu, u kojoj je fašizam naučno i dokumentovano obradijen. Bivši vođa socijalističke omladine, član redakcije socijalističkog »Lavoratore« u Trstu, emigrant i aktivan borac od malih nogu, proživio je intervencionizam, zamatke fašizma, pohod na Rim i sve ono što je iza toga slijedilo i slijedi još i danas. Oboružan znanjem i bogatom literaturom novije talijanske historije, posjedujući u jakoj mjeri dar da intuitivno osjeti i zahvati cjelinu i da je adekvatno izrazi, dao je na 250 stranica historiju i tumačenje fašizma. Promatrajući svijet i zbivanje u njemu sa određene tačke gledišta, upotrebljavajući metodu koja izvire iz takovog gledanja, daje nam sliku fašizma u okviru društvenog zbivanja, počinjući od intervencionističke kampanje 1915. preko zamatke fašizma i fašističke »revolucije« do današnjega dana, koji logično svršava u sutašnjoj abesinskoj avanturi, o kojoj Silone ne piše, ali koja postaje potpuno razumljiva čitajući ovu knjigu.

U ovoj knjizi o fašizmu Mussolini ne strši kao što je to slučaj u mnogim studijama o tom pokretu. Duce je postavljen na pravo mjesto. Silone postupa obratno od Emila Ludwiga, koji je dao poznatu knjigu o Mussoliniju. Dok Ludwig prikazuje Mussolinija kao jaku i centralnu ličnost oko koje se sve kreće i koji svime dirigira, Silone prikazuje Mussolinija kao dio tog kretanja. Dok je kod Ludwiga fašizam prika-

BIRMA V TRNOVEM

ITALIJANSKA PRIDIGA REŠKEGA SKOFA SANTINA.

Reka, avgusta 1935. (Agis). — Zadnje nedjelje u julu, t. j. 28. pret. meseca, je imel reški škof Santin birmo v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Ob tej priliki je tudi pridigal in sicer v italijanskem jeziku. Vernikom, ki so napolnili cerkev do zadnjega kotička in ki niso razumeli niti besedice škofove pridige, je začel govor predsedati. Nekateri so zapustili cerkev, ostalo pa so z nestrpnostjo, kašljanjem in polglasnim pogovarjanjem pokazali, da škofov govor velja le cerkvenim stenam, ne pa njim. Škof Santin, ko je uvidel, da s svojim govorom vzbuja le nerazpoloženje med verniki, ga je nadaljeval v hrvaščini, s čitanjem nekoga lističa, ki ga je imel pri sebi.

DUHOVNIŠKE VESTI.

Novo mašo je pel v Sempetru na Krasu 7. jula č. g. Anton Požar, na Proseku pa isti dan č. g. Jože Milčič.

Smrtnonevarno je v Gorici bolan že dalj časa g. Leopold Cigoj, duhovni vođa v škofijskem zavodu Malem semenišču.

Goriški nadškof Margotti je v preteklem tednu bil na kanonični vizitaciji po Tolminskem in je obiskal Tolmin, Kamno, Volče in Tribušo. Odtod se je povrnil v Gorico.

FAŠISTIČNE MLADINSKE ORGANIZACIJE V ŠTEVILKAH.

Ob obletnici fašizma 24. maja t. l. so štele fašistične mladinske organizacije: Piccole Italiane 111.977, Giovani Italiane 34.839, Giovani Fascisti 20.788, Balilla 178.789, Avangvardisti 140.308, Fascisti universitari in Giovani fascisti 243.712. (Agis)

NOVO LJUDSKO ŠTETJE V ITALIJI IN JUGOSLOVANI

Iz italijanskih časopisov posnemamo, da se bo prihodnje leto vršilo v vsej Italiji VIII. ljudsko štetje. Začelo se bo na dan fašističnoga praznika »rojstva Rima«, dne 21. aprila 1936. Centralni statistični urad že dela na tem skupno z raznim institucijama in federacijama. Ker hoće fašistična vlada izvršiti to ljudsko štetje z vso natančnošću, je poslao omenjeni centralni statistični institut navodila vsem federacijam, kako naj klasificirajo delavce, kmete in druge poklice in naj jih celo označujuje z istim izrazim, kakor so v navadi med ljudstvom in tudi z imeni poklicev v dialektih.

Gotovo je, da z narodnostnoga stališća fašisti ne bodo delali nobenih razlik med prebivalstvom Italije, ker ga smatrajo za italijaniziranoga po tolikim letih fašističnoga režima; kjub vsej natančnošću gotovo ne bodo našeli niti enega Slovenca ali Hrvata... — (Agis.)

Skupne enotne članske legitimacije

Ker se nakatera društva obračajo za dobavo enotnih legitimacija, tuđi na Zvezni soc. odsek, sporočamo tem potom vsem emigrantskim edinicam, da je morala izdaja enotnih legitimacija za sedaj izostati, ker se tri najveće edinicice po številu članstva niso prednaročile na tip legitimacije, ki je bil v anketi dogovoren in sprejet iz razloga, ker imajo v zalogi še veliko število svojih legitimacija. — Zvezni soc. odsek v Celju.

JUGOSLOVENSKOJ MATICI U ZAGREBU

u spomen blagopokojnoga gosp. Svetka Martelanca iz Trsta, koji je umro u Ljubljani, poklonio je gosp. dr. J. Perot iznos od 100 (sto) dinara, na čemu se najliepše odbor zahvaljuje.

NAŠA KULTURNA KRONIKA

LOVOR VIJENAC PJEVAČKOG ZBORA »ISTRE« BUGARSKOM PJEVAČKOM DRUŠTVU »RODINA«

Bugarsko pjevačko društvo »Rodina« nastupilo je 5. o. mj. u Zagrebačkom Zboru. Uz neka pjevačka društva predao je »Rodini« lovor vijenac i pjevački zbor »Istre« u Zagrebu. Vijenac je predao pročelnik pjevačkog zbora g. Jure Prelac i tom prilikom je rekao par riječi pozdrava i podvukao da je sloga Bugara i Jugoslovena najbolji zalag za oslobodjenje Istre, Trsta i Goričke. Te riječi je mnogobrojna publika i pjevači Bugari potvrdila burnim pljeskom i poklicima: Tako je! Živila Istra!

Na traci je napis: Braći Bugarima pjevački zbor »Istre« u Zagrebu, a u sredini vijenca je crtež Julijske Krajine u crnoj boji.

»ARCHIVIO STORICO PER LA DALMAZIA«

Ovih dana su izašli svesci za juni i juli te revije, koju u Rimu uređuje Arnolfo Bacotich. U broju za juni donasa Bacotich životopis i bibliografiju djela Hvaranina Biondia. Prof. Umberto Valente objavljuje neke dokumente iz dvorske biblioteke u Torinu koji se odnose na vladanje Mlečana u Dalmaciji u XVI i XVII vijeku, a naročito djelovanje Mlečana za vrijeme proveditura Foscola 1647. god. Tullio Erber nastavlja svojom »Storia della Dalmazia dal 1797 al 1814«, gdje obradjuje francusku upravu 1811 i 1812. godine.

U broju za juli je izvadak iz knjige Nijemca Mommsena »Romanska provincije od Cesara do Dioklecijana«. Taj odlomak nosi naslov »Lezione di Teodoro Mommsen sulla Romanità e Italianità della Dalmazia«. Fabio Luzzatto nastavlja studiju o crkvenoj politici zadnjeg proveditura u Dalmaciji, a Nicolo Giuseppe Sola piše o dubrovačkom humanisti Iliji Crijeviću (Elio Lampridio Cervino). Oba sveska su ukrašena mnogobrojnim slikama van teksta.

DESETI PRIJEVOD DUKIĆEVA »HRAMA«

Dvojezični hrvatskošpanjolski mjesečnik »Čuvajmo Jugoslaviju« (Cuidemos a Yugoslavia) što izlazi u Antofagasti (Chile), donosi u posljednjem broju od 1. jula pjesmu Ante Dukića »Hram« u hrvatskom izvorniku i španjolskom prijevodu. Pjesmu je preveo sam urednik, g. Marko P. Biskupović, direktor jugoslavenskoga kolegija i vršilac konzulske dužnosti u Antofagasti.

Kako je dosad ova pjesma izašla na slovačkom, poljskom, češkom, mađarskom, rumunjskom, njemačkom, talijanskom, lužičkosrpskom i švedskom jeziku, to je španjolski prijevod već deseti prijevod »Hrama«. Na ovom rijetkom literarnom »rekordu« čestitamo g. Dukiću.

KNJIGA U VODNJANSKOM (TALIJANSKOM) DIJALEKTU

»Istituto Tipografico Editoriale« u Milanu objavio je knjigu pod naslovom: Traduzione in istriano. (Prevod u istarskom). To bi imali da budu prevodi najboljih političkih djela starolatinskih i talijanskih, od Catula do Leopardija i od Horacija do Carduccia. Prevod je od Pietra Sansa, istarskog Talijana, a predgovor je napisao prof. Matteo Bartoli sa torinskog sveučilišta (Labinjan). Bartoli podvlači u predgovoru važnost istroromanskoga govora koji da najbolje

svjedoči urodjeno talijanstvo Istre. Kako je poznato taj se govor sačuvaov u Vodnjanu, Galizani, Baloma i Rovinju. Ova knjiga bi imala prvenstveno propagandno patriotski karakter, a ujedno bi imala da posluži kao tekst za proučavanje istroromanskoga govora.

Tu su, kako rekomo, prevodi, a nije isključeno da je »Antologija lirike« Gervaisovi »Čakavski stihovi« i Balotine pjesme neposredan uzrok za izdavanje te knjige u istarskom talijanskom dijalektu.

»MALI ISTRANIN«

Zadnji dvobroj »Malog Istranina«, koji izlazi već šest godina u Zagrebu i koji je namijenjen djeci, ima vrlo lijepih i interesantnih priloga. Skoro svi sastavi su lijepo ilustrirani, a na naslovnom listu je simbolična slika, koja sama po sebi tumači glavnu ideju lista: buditi u djeci ljubav za Istru.

U ovom dvobroju (32 stranice) su slijedeći sastavci: Viktor Car-Emin: Sokolski dan; Vladimir Nazor: Naranča; R. Katalinić-Jeretov: Lepirica; Jos. A. Kraljić: Vrane. Gabriel Cvitan: Nije vrijeđan; Nazor: Buzet; Ante Iveša: Robijaš br. 448; Cvitan: Došlo nam je proljeće; Cvitan: Veselje; Rikard Katalinić-Jeretov: Tri pjesme; Cvitan: Proletno jutro; Ljubidrag Garčina: Nevidljive lađe; Fuček Martin: Na dragom pragu; Zvonimir Došen: Za srećom. Nepotpisani su članci: Tri klupe, iz mojeg dnevnika, Krv nije voda, Siromah učitelj, Danas ćete pisati perom, Majmun Klok, mali Jožić i njihove vrugolje, a u rubrici Razno su kraće zanimivosti iz svijeta, dok su na koricama zagonetke, rebusi i slično.

I po saradnicima i po ideologiji potsjeća taj list u mnogome na predratnog Mladog Istranina i kasnijeg Mladog Hrvata, preko kojih su Car-Emin, barba Rike i Kraljić odgojili u nacionalnom duhu predratnu generaciju naše djece u Istri. U ovom zagrebačkom Malom Istraninu štampao je Mate Balota neke od svojih prvih pjesama, a vrlo dobar pjesnik i učitelj Gabriel Cvitan dao je u njemu niz odličnih dječjih stihova. Rubrika o majmunu Klocku i malom Jožiću potsjeća u svemu na barba Šimnog Floka u predratnom Mladom Hrvatu, pa je to još jedan znak više da je ovaj sadašnji nastavak onog prvog. Današnji majmun Klok je možda malo savremeniji, jer on je svuda gdje se događa štogod važna. Sada je, na pr. na granici između Abesinije i talijanskih kolonija u Africi.

List je namijenjen prvenstveno našoj djeci u emigraciji. Čitajući taj list djeca ne će zaboraviti odakle su i naučit će se da vole ostavljen zavičaj. Ali on je namijenjen i ovdasšnjoj djeci, jer preko dječjeg lista će se djecu upoznat s Istrom, naučit će se da je vole i kada odrastu mnogi će se od njih boriti uz nas, jer ono što se djeci usadi u srca to ostaje za cijeli život. Prema tome ovaj list vrši veliku misiju, koja nije za potcjenjivanje.

U list unasa već 6 godina velike napore urednik Ernest Radetić (auctor zbirke istarskih novela: »Kad se užje mlada krv«, »Za goli život« itd.), a preplata iznaša za cijelu godinu 12 (dvanaest) dinara. Naručuje se na adresu: »Mali Istranin« — Zagreb, Boškovićeva ul. 20 (ili telefonski na br. 59-31). (t. p.)

Za drugu tačku imamo još eklatantniji primjer u konkordatu sa Vatikanom, u priznanju suverenosti pape nad jednim dijelom Rima i u davanju milijardske otštete papi. A članovi 29 i 30 konkordata glase: »Ukladaju se svi porezi koji opterećuju crkvenu upravu. Svećenici (suprotno od svih slobodnih zvanja) ne podliježu plaćanju poreza. Država jamči, da se u budućnosti neće reducirati svote koje su iz budžeta doznate vjerskom fondus«. To su samo dva primjera dijametralne oprečnosti između Mussolinijevog programa i onoga što je fašizam učinio, a takovih primjera ima velik broj, pa i izjava Mussolinijeva koju je ovih dana dao francuskom književniku Pierre Benoitu reflektorski osvjetljuje ulogu Mussolinijevu u fašizmu onako kako je prikazuje Silone. U toj izjavi, naime, Mussolini govori: Ja imam u Africi 250.000 vojnika; ja ću pozvati pod oružje milijun vojnika; ja ću pobijediti; ja sam zaključio — ja — ja i uvijek ja. A Italija ima 40 milijuna stanovnika: ima kralja, generale, industriju, liru kojoj treba zlata, brodove i željeznice kojima treba ugljena, susjede koji ipak još nemaju fašističku »tesseru« u džepu itd. itd...

Možda Silone pridaje premalenu ulogu akciji pojedinaca i ne obazire se dovoljno na psihologiju masa, naročito romanskih i mediteranskih. On daje možda preveliku ulogu razumu i logici i tumači skoro sve na osnovi ekonomsko-političkoj, a ne osvrće se možda dovoljno i na osjećajno-fantastičku stranu života, koja igra naročito u Italiji jaku ulogu, ali mu se uza sve to ne može poreći da je u ovoj knjizi dao argumentovanu i logički izgrađenu studiju o jednom pokretu, koji je do sada tumačen na razne načine ali nikada jasno i uvjerljivo. Međutim Siloneovi citati, statistike, njihova interpretacija i konačni zaključci su jasni, koncizni, logički i uvjerljivi. Iako se općenitim zakonima ne može uvijek tumačiti pojedine događaje, ipak se u krajnjoj liniji i promatrajući komplekse događaja sa izvjesne udaljenosti, može te sumirane događaje podvrći ispravnim zakonima. Kada čovjek prouči ovu Siloneovu knjigu ne će, možda, po njoj moći tumačiti i razumjeti sve one svakodnevnne događaje u fašističkoj Italiji, jer za to treba temeljitog i detaljnog poznavanja i razumjevanja, ali glavne linije i glavni uzrok tih događaja, a naročito sadašnjih, moći će da razumije i ispravno prosudjuje.

Knjiga je podijeljena na 15 poglavlja, a svako poglavlje na više manjih ostsjeaka pa i to pomaže preglednosti i lakšem razumjevanju. Ta poglavlja, bez podotsjeka, glase: Je li fašizam pao s neba? (Osebnosti talijanske države prije nezinog fašističkog preobražaja), Italija koncem rata, Politička nezrelost talijanskog socijalizma, Reformizam gradi na pijesku. Fašizam 1919, Fašisti osvajaju selo, Fašisti osvajaju gradove. Pohod na Rim, Jedinstveni front buržoazije, Nova protuslovlja, Fašistički sistem sindikata, Korporacije i državni kapitalizam, Savez između fašizma i katoličke crkve, Ideologija fašizma, Zaključak (Što je fašizam, Kako nastaje, Kako se razvija).

Prijevod Milana Durmana vrlo dobar, a tehnička oprema knjige isto tako.

Tone Peruško.

Ignazio Silone: Fašizam, njegov postanak i razvitak, preveo Milan Durman, Zagreb 1935.

ISTARSKI SPOMENIK U FRUŠKOJ GORI

ZNAČAJNA MANIFESTACIJA ZA NEOSLOBODJENU BRAČU

Sastanak istarskih emigranata iz Novog Sada, Beograda i Zemuna na Zmajevcu

Novi Sad, 5. augusta.

Kao što je bilo objavljeno sastalo se u nedjelju, 4. augusta o. g. na Zmajevcu u Fruškoj gori preko 400 emigranata iz Julijske Krajine, članova triju emigrantskih udruženja: »Istra« Novi Sad, »Istra-Trst-Gorica« iz Beograda i »Istra-Trst-Gorica-Zadar« iz Zemuna.

Novosadljani su oko 10 sati prije podne sačekali emigrante iz Zemuna i Beograda, koji su došli pješice preko Vrdnika. Čim su se gosti pojavili nastalo je bratsko grljenje i pozdravljanje i međusobno upoznavanje. Poslije odmore sastali su si svi prisutni pred Turističkim domom, gdje je održan emigrantski »tabore«.

Čuli su se vrlo oduševljeni i uzbuđeni govori, koji su na sve ostavili vrlo dubok dojam. Odana je zaslužena pošta svima istarskim mučenicima i herojima, koji su pali za čast i slobodu svoje domovine. Upućen je pozdrav braći s onu stranu granica i onim nesretnicima, koji čame po zloglasnim talijanskim tavninama i na ostrvima smrti.

Prvi je govorio predsjednik beogradskog društva g. Lorenčin, koji je u svom govoru, pozdravivši prisutne, dotakao svrhu sličnih sastanaka. Drugi je govorio predsjednik novosadske »Istre« g. Lujo Juričić, koji je, pozdravivši sve prisutne, naročito goste, govorio o mukama i patnjama potlačene braće. Pročitao je zatim pozdrav, upućen zboru od strane Organizaciono-propagandnog Otsjeka Saveza jugoslovenskih emigranata iz Julijske Krajine u Ljubljani.

Treći govornik bio je g. Andjeo Cerovac, predsjednik zemunskog društva, koji je održao vrlo lijep govor.

Iza toga razvila se slobodna zabava, te je Fruškom gorom odjekivala istarska narodna pjesma.

Poslije podne sastali su se svi prisutni odbornici triju društva na čelu sa svojim predsjednicima i sekretarom Saveza da na zajedničkoj sjednici pretresu aktuelna pitanja i izmijene misli o svima pitanjima, koja zasijecaju u njihov problem. Za predsjednika skupštine izabran je g. Cerovac iz Zemuna, a za sekretara predsjednik novosadske »Istre« g. Juričić.

Sjednica je trajala cijelo poslije podne, sve do povratka kućama, a na kojoj su pretresana vrlo mnogo interesantna pitanja. Sekretar Saveza kao predstavnik Saveza, govorio je o radu i

zadacima Saveza i saveznog direktorija. Istakao je važnost sastanka. Lorenčin, predsjednik iz Beograda govorio je o socijalnoj i političkoj djelatnosti emigrantskog Saveza, te je predložio, da se Savezu i njegovom vodstvu izrazi puno priznanje i zahvalnost na njegovom zaista velikom trudu i naporu, koji je do sada uložio za dobrobit naše emigracije i za našu neoslobodjenu braću. G. Cerovac se također zaustavio na socijalnom pitanju naše emigracije. Govorio je o propagandi, koju treba da vrše naša društva diljem cijele Jugoslavije.

Predsjednik g. Juričić da bi taj dan zaista ostao neizbrisiv, predložio je,

da se na Zmajevcu od dobrovoljnih priloga pojedinih emigranata podigne skroman spomenik od kamena u obliku piramide sa pet krstova, koji će svakoga, ko bude prošao mimo, podsjećati na prevelike žrtve, koje naš narod u Istri podnosi za svoju materinsku riječ, za svoj jezik i jugoslovensko ime. Predlog je prihvaćen sa velikim odobravanjem i oduševljenjem, te su odmah poslije predloga sakupljeni i prvi prilozii.

Zatim je govorio g. Ivo Ujčić iz Zemuna, sekretar tamošnjeg društva, koji izjavljuje, da ne bi smjelo biti čovjeka, koji je rodom iz Istre, Trsta i Gorice, a živi u emigraciji u Jugoslaviji, a da nije član emigrantskog udruženja. Svi emigranti treba da budu složni i da se uvijek i u svakom momentu nadju tamo, gdje ih dužnost bude zvala.

Prije završetka ove značajne sjednice, izabran je međudruštveni odbor, u koji su ušla sva tri predsjednika i sva tri sekretara ovih društava, koji će na zajedničkim sastancima proučavati sva pitanja, stvarati predloge, donošati zaključke, pratiti rad Saveza i sve što je s time u vezi, te svoje odluke, želje i mišljenja dostavljati Savezu u Beogradu na rješavanje. Time će i Savezu u Beogradu biti u velike olakšanje posao, koji je po svojoj sadržini vrlo opširan.

Poslije sjednice prisutni su se slikali, a kad je došlo vrijeme rastanku, poklicima i pozdravima ni kraja. Tri predsjednika održala su još jednom oproštajne govore, našto su se Beogradjani i Zemunci spustili prema Vrdniku a Novosadljani ka Rakovcu. Oproštaj je bio vrlo dirljiv.

Komemoracija mučenika Hugona Robleka na Begunjsčici

Nebo se nam ni ravno prijazno smehljalo, ko smo u nedjelju 4. t. m. postajali pred svojim domovi i gledali grozeće oblake. Vendar smo odhajali na postajo s tihim upanjem in vročimi željama, da bi naše divne planine pozlatilo sonce.

V Lesce in na Begunjsčico k Roblekovemu domu nas je vodila pot, da se udeležimo slavlja in izrečemo čestitke podružnici Slovenskega planinskega društva v Radovljici, ki je praznovala 40-letnico obstoja, istočasno pa, da skupno z ostalimi brati na vrhu Begunjsčice komemoriramo smrt lekarnarja Hugona Robleka, ustanovnega člana in večletnega načelnika S. P. D. v Radovljici.

Sonce nam je res pozlatilo planine. Pri Roblekovemu domu nas je priskočno sprejel sedanjí načelnik podružnice S. P. D. v Radovljici g. Slavko Šušteršič. Odpočili smo si nekoliko in ob 11. uri dopoldne je stopil pred oltar, ki je bil okrašen s smrečjem in gorskim cvetjem, č. g. Fran Gornik, župnik iz Begunji, da daruje sv. mašo.

Vsem so zatrepetala srca, ko se je po evangeliju g. župnik okrenil k nam in nam s toplimi besedami spregovoril o lepoti naše zemlje, o krasoti naših planin, o krivičnosti vsiljenih nam meja, ki so nam otrdale toliko naših bratov in toliko naravnih krasot. Ker nam je Bog dal to zemljo, da jo negujemo, smo dolžni tudi jo čuvati in ohraniti. Pozval nas je k slogi, k ljubezni do naše zemlje, kajti le ljubezni nas bo združila in pripomogla, da se bomo skupno z osvobojenimi brati veselili naše krasne domovine. — Nato je nadaljeval sv. mašo.

Svečanost je povzdignilo krasno petje Slovenskega vokalnega kvinteta iz Ljubljane. Prisotni so v globoki zbranosti molili za skorajšnje rešitev naših zaslužjenih bratov in za dušni pokoj vseh naših, ki so padli pod fašističnim svincem, in po italijanskih ječah.

Po sv. maši se je naša pozornost obrnila na pročelje Roblekovoga doma, kjer je visela slika pok. Hugona Robleka in slika gorečega Narodnega doma v Trstu, pod katero se je v zlatih črkah bliščal napis: »Narodnemu Mučeniku Hugonu Robleku, ki je izgubil življenje 13. julija 1920, v gorečem Narodnem domu v Trstu, v večem spomin Jugoslovani iz Trsta, Gorice in Istre. Na Begunjsčici, 4. avgusta 1935.«

Na stopnišče pred domom je stopil na-

čelnik podružnice g. Slavko Šušteršič in spregovoril o krasoti naše zemlje in naših planin. Izrazil je svoje veliko zadovoljstvo, da more pozdraviti tako številne goste. Slovensko planinsko društvo v Radovljici in Organizatorno-propagandni odsek Saveza jugoslovenskih emigrantskih udruženj sta stori la vse, da bo slovesnost čim boljje uspela. Trud ni bil zaman. G. Šušteršič je mogel pozdraviti g. župnika Gornika, delegata Osrednjega odbora S. P. D. g. Lojzeta Knafečja, zastopnika Sokola, Družbe Sv. Cirila in Metoda ter S. P. D. iz Kranja direktorja gimnazije g. dr. Simona Dolarja, zastopnici St. Peterskega in Trnovskega »Prosvetnega društva« iz Ljubljane gospodični Albino Bajdovo in Lojzko Boštjančičevo, zastopnika Akademске podružnice C. M. D. in Organizacije jugoslovenske nacionalne omladine iz Ljubljane g. Jože Prohaska, zastopnika Osrednjega odbora »Branibora« g. dr. Jože Deklevo, za Savez jugoslovenskih emigrantskih udruženj g. dr. Lava Čermelja in g. Frana Gorkiča, za Primorsko akademsko starešinstvo g. prof. Antona Gorupa, za Klub jugoslovenskih akademikov iz Trsta, Gorice in Istre g. Koršiča Mirka in g. Vladimira Obada, za »Sočo«-Matico g. Antona Čotarja in g. Frana Gorkiča, za »Tabor« iz Ljubljane g. Viktorja Hrovatina in g. Rudolfa Trojerja, za »Slogo« iz Kranja g. Zmaga Krašno, za »Sočo« z Jesenic g. Ivana Podgornika in za Organizatorno-propagandni odsek S. j. e. u. g. Iva Višnjevca in g. Vekoslava Figarja. Navzočih je bilo res mnogo članov najrazličnejših društev, ki so od blizu in daleč prihitali na to pomembno slovesnost.

Navzoči so navdušeno ploskali g. Šušteršiču. Slovenski vokalni kvintet je zapel mogočno pesem, nato je povzel besedo g. dr. Prešeren, dolgoletni predsednik podružnice S. P. D. v Radovljici, ki nam je orisal zgodovino te naše planinske postojanke, njene boje z nemškim planinskim društvom in njeno delo za vzgojo mladine v ljubezni do naših planin. Govoril nam je o Robleku, ki je hodil v planine, da pridobi čim več posnema valcev ter tako doseže, da bodo naše planine resnično naše. Njegove markacije še danes odgovarjajo svojemu namenu ne samo v Karavankah, ampak tudi v planinah, ki so ostale pod Italijo. Roblek je bil ustanovni član S. P. D. v Radovljici in dolgoleten načelnik. Društvu je volil lepo vsoto, ki je postala

NAŠI POKOJNIKI

SVETKO MARTELANC

U Ljubljani je umro 1. augusta jedan od stupova naše stvari u Trstu, ugledni barkovljanski privrednik Svetko Martelanc, ličnost poznata na daleko po životu punom najpozitivnije djelatnosti na privrednom i nacionalno-političkom polju. Rodom je bio iz Barkovlja na tršćanskoj periferiji i tamo je živio do pred pet godina, kad se je morao silom prilika preseliti u Ljubljano. Umro je u svojoj 73 godini, daleko od svog doma, kojega nije nikako mogao zaboraviti te je posljednjih godina bio u pravom smislu slomljen tugom za domom. U posljednje vrijeme živio je u Ljubljani.

Njegova je smrt odjeknula bolno u redovima njegovih znanaca, a naročito će ta smrt žalosno odjeknuti u Barkovlju i Trstu, gdje je pokojnik ostavio tako vidne tragove svoje jake ličnosti.

Za mlada je začel delati v zidarski stroki kot drzen in brihten vajence in se je povzpel preko spretnega pomočnika in spoštovanega mojstra do uglednega stavbenika. Vodil je, posebno do vojne, s svojimi kompanjoni Ninom in Rikom Martelancem delavno in ponosno stavbno tvrdko »Martelanc in drugi«. Trvdka je izvedla mnogo odličnih stavbnih del, med drugim »Narodni dom« v Trstu, novo luko pri sv. Andreju v Trstu, in zgradila mnogo drugih palač in stavb v Trstu in tržaški okolici in še na Krasu v Istri. Ta do skrajnosti požrtvovalni javni delavec nikdar ni iskal zasluzka, ker je narodu namenjena poslopja gradil tako, kakor bi jih zidal sebi in svoji družini. Zallbog so zastoj gradbenih del med vojno, gospodarska kriza po vojni in predvsem politična strast v Trstu, ki načelno ni dopuščala, da bi imeli tudi slovenski podjetniki svoj zasluzek, zdrobili to ugledno in ponosno stavbno tvrdko.

Bridka usoda, ki je po vojni zaradi neprijazne politične konstelacije v Trstu in okolici uničila krasno razvito — slovensko narodno-politično, gospodarsko, socialno in kulturno delo in ki je uničilo tudi toliko ekzistenc naših bratov-trpinov, je težko udarila tudi pokojnega Svetka, najtežje s tem, da je uničila vse njegovo veliko, mnogoletno poklicno, gospodarsko in narodno delo in da je moral po 70-letnem uspehu in zmag polnem življenju zapustiti rodno grudo.

Čeprav ga je marljivo in obsežno poklicno delo zelo okupiralo, je pokojnik bil skozi več desetletij velik naroden delavec, ugleden in visoko spoštovan v vseh narodnih pa tudi v nasprotniških italijanskih krogih kot kremenit značaj, kot izredno sposoben strokovnjak, kot izkušen in razumen gospodar, obenem pa velik dobričina, humoren družabnik, pri svoji odlični odkritosrčnosti na zunaj nekoliko hrapav, v srcu pa mehek, dobrasrčen, usmiljen. Ga ni človeka, ki se je kdaj obrnil nanj za pomoč, podporo ali na svet, da bi bil šel praznih rok od njega.

podlaga za nadaljno delo. Društvo ga je imenovalo častnim članom, v večem spomin in v znak hvaležnosti, pa je zgradilo ponosni planinski dom na Begunjsčici in ga imenovalo po njem. Tja gori naj hodi mladina in naj se učí ljubiti domovino in žrtvovati zanjo, pri tem pa naj vedno misli na brate, ki ječe v suženjstvu onih, ki so tudi Robleku vzeli življenje.

Govor g. dr. Prešerna je bil sprejet z velikim odobravanjem. Sledila je pesem Vokalnega kvinteta in primerna recitacija, ki jo je podal g. Figar. G. dr. Čermelj je v imenu Saveza izrekel tople čestitke od 40-letnici obstoja društva in želel čim lepši napredek, obenem pa se je društvu zahvalil, da je dom imenovalo po Robleku, da tako spominja na žalostni dogodek pred 15 leti v Trstu, ko se je začela Golgota našega ljudstva pod Italijo. Povdaril je, da ima ta slavnost dvojno lice. Podružnica slavi 40-letnico plodnega in neumornega dela, istočasno pa priča o krivicah, ki se gode našim bratom v robstvu. Saj bi k tej slovesnosti gotovo prihitalo veliko število članov S. P. D. iz Trsta, ki je imelo na ta dan pred dvanajstimi leti svoj poslednji izlet... Kmalu po tem izletu so S. P. D. v Trstu razpustili. V dolgi vrsti naših Mučenikov je Hugon Roblek prva žrtev. 13. julij 1920, ko so Italijani požgali Narodni dom v Trstu, je začetek krvave poti, ki jo naš narod vsa ta leta neprenehoma hodi. Od tega dne so naši bratje pod Italijo državljeni brez pravic. Govornik nam je opisal tek dogodkov pred požigom Narodnega doma, požig sam in tragično smrt Robleka, opisal nam je grozodejstva in pogrome, ki so zadelí našo ubogo zemljo. Dotaknil se je Puljske tragedije in Bazovice. Požig Narodnega doma je naš Vidovdan, ki mora v nas buditi vero, da nam sine vstajenje. V znamenju te vere poklanjamo Tebi, Hugon Roblek, ta venec, v znamenju te vere izročamo Vam, odborniki S. P. D. v Radovljici, to spominsko

Tudi v občinski svet tržaški, ki je odgovarjal deželnim zborom drugih dežel, so ga izvolili, kjer se je z dr. Vilfanom in dr. Slavikom udeležoval tako, da so ga tudi nasprotniki čislali za izrednega strokovnjaka in spoštovali njegov vzoren značaj.

Bil je mnogo let tržaški deželni poslanec in občinski svetnik, in kot tak je vkljub ljuti narodnostni borbi z italijanskimi politikami v marsikaterem pe-rečem narodno-političnem vprašanju uspel s svojim treznim razumom, zdravo šegavostjo in simpatično originalnostjo.

Niti omenjati ni treba, da je sodeloval pri vseh narodnih društvih in se povsod izkazal za popolnega moža na svojem mestu. Bil je tudi mnogo let vpoštevan odbornik političnega društva »Ednosti«, sodeloval je pri vseh drugih tržaških organizacijah, posebno pri gospodarskih, kot odbornik, svetovalec ali mecen, v rodnih Barkovljah pa je bil vobče duša vsega narodnega, društvenega, gospodarskega in političnega življenja.

Njegova tudi od političnih nasprotnikov spoštovana hiša je bila pa tudi pravi dom vseh narodnih in kulturnih zasnov in pokretov, predvsem v časih, ko še nismo imeli Narodnega doma v Trstu. Ta hiša je bila več desetletij shajališče najrazličnejših slovenskih narodnih delavcev in vseh krogov, ktere je pokojni Svetko s svojo dobrohotno in ljubeznivo ženo Terezo in v krogu svojih treh hčera in treh sinov — tudi vsi navdušeni narodni delavci — nad vse gostoljubno sprejemal.

Sokol je bil tam kakor doma, saj je bil njegov že leta 1921 umrli sin Svetko društveni načelnik in so Sokoli telovadili kar pri njem. Kot predsednik konzumnega društva, ki je imel v Barkovljah Naredni dom, je pokojni vse tako uredil, da je bil Narodni dom pravo kulturno središče tržaških Slovencev in so imeli tam tudi svoje gledališče, dokler se niso preselili v tržaški Narodni dom.

Vsi tržaški Slovenci in vsi, ki so ga poznali, žalujejo za pokojnim, zlasti ga pa obkokuje njegova vdova g. Terezija iz znane barkovljanske Kandoševse hiše, in njegova dva sinova, ki sta tudi stavbenika, ter tri hčere z vnucakama.

Preostalih naše sožalje. Njegov spomin bo vedno živ med nami.

*

JOSIP BOLE

Na Reki je te dni umrl trgovec in upravitelj J. Gorupovih posestev g. Josip Bole, v častljivi starosti 81 let. Pokojnik je bil pred prevarom med najuglednejšim in najpriljubnejšim voditelji reških Slovencev odnosno Jugoslovanov in zadnji predsednik tamkajšnjega slovenskega društva. Bil je znan daleč naokrog kot kremenit značaj, vrl narodnjak in kot človek vedno odprtega srca in odprtih rok. Tudi marsikateri slovenski dijak, ki ga je pred svetovno vojno zanesla usoda na sušaško gimnazijo, je našel v njem dobrohotnega svetovaleca in plemenitega podpornika in se ga še sedaj spominja s hvaležnim srcem. Naj mu bo ohranjen blag spomin!

sliko gorečega Narodnega doma v Trstu v varstvo. Kot so rdeli plameni Narodnega doma, tako naj plamene naša srca...

Po teh besedah, ki so jih vsi navzoči sprejeli z dolgotrajnim odobravanjem, je g. dr. Čermelj položil pod Roblekovu sliko krasen lorvorjev venec s palmovimi vejicami in pozlačeni listi ter s svilenim trobojnim trakom, na katerem se je bleščal zlat napis:

Mučeniku Hugonu Robleku — Jugoslovani iz Trsta, Gorice in Istre.

Slovenski vokalni kvintet je zapel udarno pesem, nakar so se udeleženci razšli po planinah z obljubo, da bodo podvojili svoje delo za zaslužnjene brate.

Odborniki S. P. D. Radovljica so prenesli sliko gorečega Narodnega doma, sliko Hugona Robleka in venec v dom, kjer naj ostanejo v spomin in opomin.

POZIV NA PROSLAVU 20-GODIŠNJICE MATURE U KASTVU

Pozivaju se drugovi: Milko Rajner, Eduard Burger, Josip Grgurina, Bogdan Drnjević, Ivan Spincić, Franjo Stanić, Julije Velčić, Jerko Jurinac, Ivan Srdoč, da dodju 14. augusta 1935 neizostavno u Kastav na proslavu 20 godišnjice naše mature.

Umoljavaju se drugovi Ambrozije Kurelić i Engelbert Skuta za koje nijesmo uspeli da saznamo adresu, da se i oni odazovu našem pozivu te dodju na proslavu. U koliko im je nemoguće doći molimo da me pravovremeno obavijeste. Uz drugarski pozdrav

Matko Mogoerović, učitelj drž. učit. škola Kastav.

ŠALJITE PRETPLATU!